

Školení trenérů 3. třídy

Závěrečná práce:

Oběť střelce na h2/h7

Václav Buchta

Celá varianta by tedy byla:

1. **Sxh7+!! Kxh7** (po 1....Kh8 stále Jg5 s hrozbou Dh5. A po g6 následuje h5 s drtivým útokem)
2. **Jg5+ Kg8** (2. Kh8 Dh5+ s dalším matem na h7)
3. **Dh5 Vf8** (Po Sxg5 vezmu samozřejmě pěšcem a matová síť je dámou a věží úspěšně spletena)
4. **Dh7+ Kf8**
5. **Dh8#**

Král se vydává na „procházku“:

Co když se ale král půjde projít na g6? (Kh6 Jxf7+ se ziskem dámy...)

Nyní je to poměrně jednoduché. Stačí zahrát

3. h5+ Kh6 (Kf5 Df3#)

4. Jxf7++ S následujícím ziskem dámy.

(Je zde i silnější ovšem poněkud komplikovanější varianta:

Dd3+ f5 exf6+ Kxf6 h5 Je5 dxe5+ Kxe5 Dg3+ Vf4 Dxf4#)

Bez útočného zabijáka na h4?

Varianty se téměř neliší.

1. **Sxh7+ Kxh7**
2. **Jg5+ Kg6** Nechte žáky zjistit správné pokračování po Kg8. (Dh5 Vf8 a nyní velice důležitý mezitah Dxf7+! Kh8 a nyní už jen čtyř-tahový mat: Dh5+ Kg8 Dh7+ Kf8 Dh8+ Ke7 Dxc7#)
3. **h4!! Vh8** Samozřejmě jdou i jiné tahy typu Dd3+ popřípadě Dg4, ovšem po f5 černý „drží“. Nyní hrozí h5 s fatálními následky odtahů koně. Jediná obrana je Vh8!
4. **Dd3+ f5**
5. **exf6 Kxf6** nyní je věž odehnána a stačí se kochat jak se smyčka stahuje kolem krku černého krále
6. **Df3+ Ke7** (Kg6 Df7+ Kh6 Je6+ 1-0)
7. **Df7+ Kd6**
8. **Sf4+! e5**
9. **dxe5 ...** Nyní po Kc7 Je6+ se získá dáma. Po 9...Jdxe5 Je4+ dxe4 Vf8d1+ opět se získá dáma a po 9. Jcxe5 opět Je4+ s matovým útokem (můžete nechat žáky dopočítat jednotlivé varianty po Kc6/7 popřípadě dxe4)

Nutno říci, že po královských vycházkách je každá pozice zcela individuální a je ji tedy naprosto nezbytné řádně propočítat! Neexistuje žádný vzorec či jistá varianta tahů, které by vždy vedly do vítězného konce.

Na co si dát pozor!

Černý se v některých případech může velmi efektivně bránit pokrytím pole h7 po kterém by byla oběť naprosto neoprávněná a proto i velice rychle prohrávající pro ztrátu figury:

Např. Jezdcem

Popřípadě střelcem

Ukázka z velmistrovské praxe:

Robert James Fischer vs Kermit Pransky

Simultánka -1964 (Boston, USA)

1.e4 e6

2.d4 d5

3.Jc3 Sb4

4.e5 c5

5.a3 Sxc3+ Na šachovnici se nachází jistě všem zkušeným i méně zkušeným hráčům známá varianta francouzské obrany, tzv. Winawer. V posledních letech velice populární (pro svou nevyzpytatelnost) na všech úrovních, od klubových hráčů až po velmistry světové úrovně. Dva takový hráči se potkali v jedné simultánní partii v Bostonu 1964. Na straně klubového hráče sedí Kermit Pransky a na straně druhé hráč, často označován za nejlepšího hráče všech dob, americký velmistr, a pozdější mistr světa a blázen, Robert James Fischer.

6.bxc3 Je7

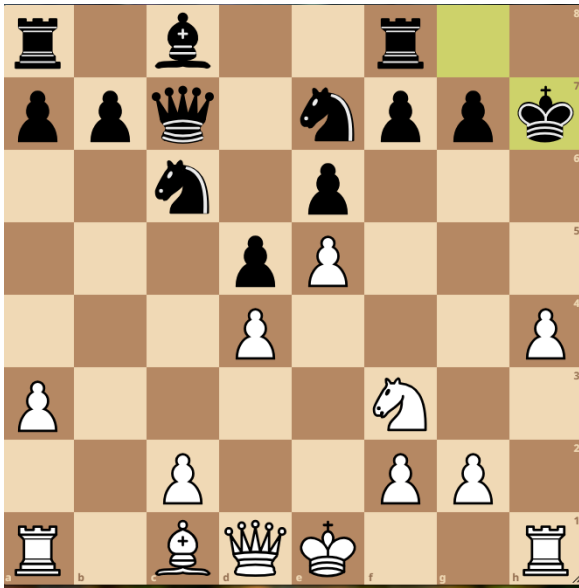
7.h4 O-O?! h4 je méně hraný tah, ovšem velice logický. Plán bílého je jasný: útok na královském křídle. Z pěšce se později stane zmiňovaný zabiják a poslední hřebíček do rakve černého, ale může sloužit např. i k aktivizaci věže přes h3 např. na g3 popřípadě i jinam po třetí řadě. Rošáda za černého je velice sporná. Řekl bych, že je to z praktického hlediska špatný tah. Černý dobrovolně žene svého krále na královské křídlo pod očividné kola útoku. Již teď proti Bobbymu nemá v podstatě šanci. Bránit se bude již těžký úkol. Lepší byl nějaký obyčejný vývin typu Jc6 a s rošádou ještě posečkat...

8.Jf3 cxd4

9.cxd4 Dc7

10.Sd3 Jbc6? Bílý nikam nespěchá a připravuje do útoku jednu figurku po druhé a přichystává se na finální úder, jako by se kat chystal stít zločince. Tah černého již okamžitě prohrává. Lepší bylo zabránit výpadu jezdce na g5 např. tahem f6, ale i tak pozice není pro černého žádný med. Viditelně mu chybí souhra figur a jeho pozice bude po vzetí na f6 plná slabin.

11. Sxh7+! Kxh7 Ústup na h8, Jg5...Dh5 s rychlým koncem.

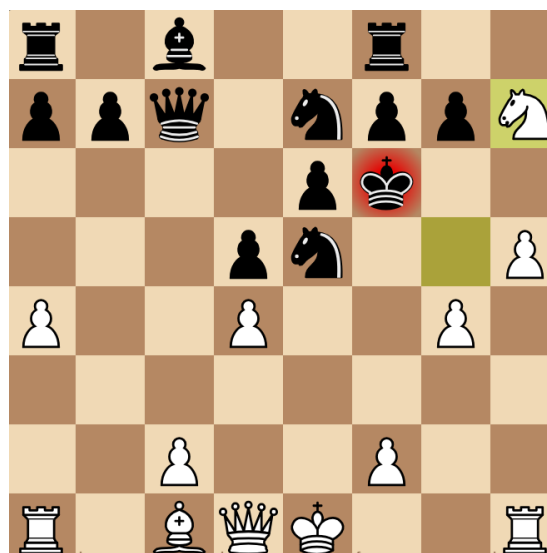
12. Jg5+ Kg6?! Otázka pro svěřence: Jak bude bílý pokračovat v útoku? Není to zas tak jednoduché. Dh5 je asi jasné ovšem po Vd8 musí bílý dokázat nutnou dávku propočtů a realizace převahy. Dxf7+ Kh8 Dh5+ Kg8 Dh7+ Kf8 Dh8+ Jg8 a nyní zapojíme zbylé figury. Černý hrozí nepříjemným Jxd4 což nepřímo kryje Sd2, kdy po vzetí následuje šach na b4 s katastrofálními následky. Černý krom toho nemá co hrát a v dalším tahu bílý zapojí věž pomocí Vh3 s přesunem na f3 a rozhodujícím útokem bílého. (Můžete tuto pozici zkusit nechat svěřence dohrát a následně to skupinově řádně proanalyzovat.)

13. a4!? Jxe5 Není známo proč Fischer nezahrál h5+ s následujícím Kh6 (Kf5 nádherný mat pěšcem g4#) Jxe6+ se ziskem dámy. Za tento tah můžeme však Bobbymu poděkovat neboť nám až dokonale ukazuje, jak je pozice černého zoufalá a kolik času bílý na útok má. Samozřejmě takto v útoku zbytečně ztrácet tempa se výrazně nedoporučuje!!

14. h5+ Kf5 Co můžeš udělat minulý tah, můžeš udělat i teď, aneb pozdě, ale přece v podání mistra všech mistrů.. Černý se vydává na procházku jeho smrti ovšem už mu nebylo pomoci. Tak se alespoň pojďme podívat na popravu černého krále, kde roli kata zaujme bílý jezdec na kraji šachovnice.

15. g4+ Kf6

16. Jh7#

A takto to hrají mistři! Můžeme se jen učit, abychom to jednou zvládli alespoň z poloviny jako oni.

Závěrem:

Význam motivu pro trénink a rozvoj hráče

Studium oběti střelce na h7 není jen o naučení se konkrétní varianty. Pro hráče má tento motiv hlubší přínos:

- vede je k tomu, aby hodnotili **poměr útočníků a obránců**,
- učí je chápat **oslabení královského postavení**,
- rozvíjí schopnost **počítat varianty několik tahů dopředu**,
- a zároveň je vede k uvědomění, že ne každá oběť funguje automaticky.

Při výuce mírně pokročilých hráčů je tento motiv ideálním „mostem“ mezi základní taktikou a složitějšími kombinacemi. Studenti se učí nejen objevovat útoky, ale i posuzovat jejich oprávněnost. To je dovednost, která se jim bude hodit i v jiných fázích partie – například při rozhodování o přechodu do koncovky nebo při výměně figur.

Domnívám se, že zařazení obětí na h7 do výuky přispívá nejen k lepší takticko-strategické připravenosti hráčů, ale i k jejich většímu nadšení pro hru. Vždyť právě kombinace a oběti jsou tím, co dělá šach pro mnoho lidí tak atraktivní.

V Brně dne 30.8.2025

Václav Buchta